ΣΤΟΝ ΑΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Ζωή Οικονόμου

ΕΞΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Στον αργαλειό της μοίρας
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ζωή Οικονόμου
ΣΕΙΡΑ: Ελληνική λογοτεχνία
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ράνια Ζωίδου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Εκδόσεις Έξη

Copyright © Ζωή Οικονόμου
Copyright © 2014 Εκδόσεις Έξη

ISBN: 978-618-80819-5-6

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η κατ' οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικώς αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση σε οποιαδήποτε μορφή και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Έξη
Λουίζης Ριανκούρ 13
11523 Αθήνα
Τηλ.: 211 4111078
www.ekdoseiseksi.gr
email: info@ekdoseiseksi.gr
facebook: Εκδόσεις ΕΞΗ

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

ΖΩΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΣΤΟΝ ΑΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Εκδόσεις Έξη

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

Το να θέλεις να σε αγαπάνε
είναι ωραίο, αλλά ίσως λίγο…
Το να μπορείς να αγαπάς τους άλλους
είναι ωραιότερο και πολύ.
Το να εμπνέεις, όμως, την αγάπη στους γύρω σου
είναι ευλογία.

Αφιερωμένο στην οικογένειά μου

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

Σμύρνη

«Guzel Izmir», η μεγάλη ερωμένη. Έτσι την αποκαλούσε ο παππούς Κλεάνθης. Για εκείνον ήταν η φωνή που τον μάγευε με τα σμυρναίικα τραγούδια, ήταν η πλανεύτρα "γυναίκα" που είχε πάντα το κορμί της βυθισμένο στην αγκαλιά του ερωτικού Αιγαίου. Ήταν το μαργαριτάρι του, η πολύτιμή του. Η πόλη με τις ευωδιές και τα ξόρκια. Η πόλη των πολλών εθνοτήτων, των πολλαπλών ιδεών και απόψεων, το μικρό Παρίσι της Ανατολής. Ατενίζοντας η Ζώγια από το παράθυρό της τη γαλανή, άφησε τις θύμησες ανενόχλητες να μπαινοβγαίνουν στο μυαλό της ξεδιπλώνοντας τις σελίδες της ζωής της. Η οικογένειά της ήταν εύπορη. Ο πατέρας της, ο Μενέλαος, ήταν καλός άνθρωπος, αγαπητός σε όλους, αυστηρών αρχών μα δίκαιος, πάντα τυπικός, ήθελε όλα τα πράγματα να γίνονται στη σωστή ώρα. Πολλές ήταν οι φορές που ερχόταν σε σύγκρουση με τη μητέρα της τη Ρωξάνη. Εκείνη ήρεμος άνθρωπος, τακτοποιούσε τις δουλειές της με διαφορετικούς ρυθμούς. Αφέντρα του σπιτιού της και η καλύτερη μαγείρισσα σε όλο το Κορδελιό. Ο Μενέλαος βοηθούσε πολύ τον τόπο του κι όλους όσους είχαν ανάγκη. Αγαπούσε πολύ τη δουλειά

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

του. Είχε εργοστάσιο καπνού, ένα από τα πιο γνωστά στη Σμύρνη. Μέσα στη ζεστή ατμόσφαιρα η Ζώγια έμαθε από παιδί να "ζυμώνεται" με τους εργάτες. Μυήθηκε στα μυστικά της επεξεργασίας μαθαίνοντας και την αραβική γλώσσα. Το εργοστάσιο ήταν χτισμένο τρεις γενιές πριν, από πάππου προς πάππου, αφήνοντας μεγάλο όνομα. Η συνεργασία του πατέρα της με εμπόρους ευρωπαϊκών χωρών ήταν άψογη και κέρδιζε τον σεβασμό και τη διάθεση για συνεργασία όλων, ακόμα και των Τούρκων.

Το ουσιαστικότερο στοιχείο του χαρακτήρα του ήταν η αγάπη που έτρεφε για τη μοναχοκόρη του και το ότι ήθελε το καλύτερο γι' αυτήν, αν και πολλές φορές η υπερπροστασία του την έπνιγε. Άργησαν να κάνουν παιδιά. Σαν γεννήθηκε η μοναχοκόρη τους, έκαναν μεγάλη γιορτή στο σπίτι. Κάλεσαν όλο το Κορδελιό. Η Ζώγια ως παιδί ήταν μαζεμένο, υπάκουο, αλλά με ανησυχίες και τσαγανό. Ήθελε να μαθαίνει, ν' ακούει τους μεγάλους και πάντα έλεγε την άποψή της όταν της το ζητούσαν. Όλοι την αγαπούσαν γιατί ήταν γελαστή και πρόσχαρη. Στις μεγάλες γιορτές ο πατέρας της καλούσε φίλους και συνεργάτες κι εκείνη γινόταν το επίκεντρο. Οι φιλοξενούμενοι πάντα κάτι είχαν στα χέρια τους για κείνη. Ήταν μεγάλη η λαχτάρα της όταν έσκιζε τα περιτυλίγματα για να δει το περιεχόμενό τους. Αν κάτι δεν της άρεσε, κατσούφιαζε αστεία, προκαλώντας το γέλιο των μεγάλων. Τη σπούδασαν στο «Παρθεναγωγείο Ομήρειον» που βρισκόταν στην οδό Μανιφίκ, στο κέντρο της Σμύρνης. Θυμάται το δώρο μόλις πήρε το πτυχίο της: Ένα όμορφο γυαλιστερό πιάνο τοποθετημένο στο μεγάλο σαλόνι. Χοροπηδούσε ευτυχισμένη κι αγκάλιαζε τον πατέρα της χαρίζοντάς του ατέλειωτα φιλιά. Η αγάπη της για κείνον ήταν μεγάλη. Τελειώνοντας τις σπουδές της θέλησε να

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

δουλέψει μαζί του στο εργοστάσιο. Ήταν ανένδοτος στην αρχή: «Γυναίκα σε δουλειά;» Όμως η κόρη του είχε πάντα τον τρόπο να τον φέρνει στα μέτρα της… Αγύριστο κεφάλι, το είχε πάρει από κείνον.

Δεν είχε αδέρφια, όμως είχε φίλους που αγαπούσε πολύ! Θυμάται τον εαυτό της να τρέχει ανέμελα με τα άλλα παιδιά της γειτονιάς στον καταπράσινο κήπο. Ακόμα αντηχούν στ' αυτιά της οι φωνές της Βγενιώς σαν ανοίγανε την κάνουλα της μεγάλης κρήνης που βρισκόταν στο κέντρο της αυλής και πετούσαν χούφτες νερού ο ένας στον άλλον. Τα γέλια των φίλων της τα έφερνε το αεράκι σαν γλυκιά μελωδία στα αυτιά της. Άκουγε τις έντονες κραυγές του Γιωργή και τα κλάματα της Μαρίας. Θυμήθηκε τους καβγάδες της Παρασκευούλας και της Ευανθίας για το ποια είχε την πιο όμορφη κούκλα και βέβαια δεν μπορεί να ξεχάσει το βλοσυρό βλέμμα της Αγγελικούλας, αν κάποιος την τρόμαζε ή προσπαθούσε να την πειράξει. Γούρλωνε τα μάτια της, στύλωνε το κορμί της, έβαζε τα χέρια της στη μέση και ήταν έτοιμη για μάχη. Η Αγγελικούλα ήταν η αδερφή ψυχή της. Τους αγαπούσε όλους πολύ! Ήταν τα αδέρφια που δεν είχε ποτέ.

Το άκουσμα της πετούγιας την επανέφερε στην πραγματικότητα. Ήταν η Βγενιώ, η πιστή της παραμάνα. Η γυναίκα που την κράτησε πρώτη στα χέρια της μόλις βγήκε από την κοιλιά της μάνας της. Ήταν εκείνη που ξυπνούσε σε κάθε της κλάμα και ξενυχτούσε στο προσκεφάλι της σαν αρρώσταινε τα χειμωνιάτικα βράδια. Τη μεγάλωσε και δεν σταμάτησε να την κανακεύει ακόμα και τώρα που ήταν ολόκληρη γυναίκα.

Άφησε τον δίσκο με το πρωινό και την πλησίασε στοργικά.

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

«Καλημέρα, δροσιά μου, βλέπεις τι όμορφη που είναι η θάλασσα σαν κοιμάται; Αν όμως φουρκιστεί, αλίμονο στους καραβοκύρηδες που έχουν να κάμνουν μαζί της. Εσύ;» στράφηκε και την κοίταξε, «Κοιμήθηκες καλά, κυρά μου;»

«Όχι, πάλι ήρθε…»

«Άσε, μη με πεις και ξεύρω, ήρθαν πάλι εκείνα τα μάτια και σε μίλησαν… Μη μου σεκλετίζεσαι* μπρε κοκόνα μου! Διώξε το σαράκι που τρώει τα σωθικά σου!»

Από τα μάτια της καταλάβαινε τον πόνο που κουβαλούσε μέσα της καιρό τώρα.

«Φάε κάτι σε παρακαλώ, θα χαλάσει ούλη η μορφιά σου! Άιντε! Άιντε! Να ιδγείς που όλα θα γένουν όπως τότε».

«Τίποτα δε θα γίνει όπως τότε. Έφυγε όπως τα αποδημητικά πουλιά, μόνο που εκείνα κάποια στιγμή γυρίζουν…»

«Εγώ σε λέω πως θα γυρίσει, το νιώθω! Άιντε, βάλε κάτι στο στόμα σου!»

«Γιατί έφυγε τόσο ξαφνικά τότε; Τι συνέβη άραγε;»

«Όταν θα ματαγυρίσει, θα σε ειπεί. Ακόμα σ' αγαπάει…»

Ήξερε πως η Βγενιώ προσπαθούσε να την κάνει να βλέπει τα πράγματα αισιόδοξα. Αλλά την ψυχή της δεν μπορούσε να τη γαληνέψει. Σταύρωσε τα χέρια της και άφησε πάλι το βλέμμα της να χαθεί στον καθρέφτη της θάλασσας. Η μυρωδιά της αλμύρας άνοιγε τα σωθικά της. Πήρε μια βαθιά εισπνοή αφήνοντας τον αέρα να βγει ανάλαφρα από τα στήθη της. Η παραμάνα την πλησίασε, την έπιασε από το χέρι και την οδήγησε στο κρεβάτι. Κάθισε και την ταχτάρισε στα γόνατά της όπως τότε που ήτανε μικρή.

«Σαν τώρα το θυμάμαι, κοκόνα μου. Ήταν δεκαεφτά του Νοέμβρη. Το κρύο ήταν σφιχτό. Η ώρα της γέννησής σου

* στεναχωριέσαι

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

πλησίαζε. Ξάφνου έσπασαν τα νερά κι ο αφέντης έτρεξε να ειδοποιήσει τη μαμή. Οι πόνοι της μάνας σου δυνάμωναν, γίνονταν αφόρητοι. Με σφιγμένα τα δόντια της κείτονταν στο κρεβάτι σαν ζώο που του ξέσκιζαν τη σάρκα. Παρακαλούσε την Παναγία μέσα στην παραζάλη της να λευτερωθεί εύκολα κι εκείνη για αντάλλαγμα θα σου έδινε το όνομά της, Ζωοδόχο πηγή. Ξαφνικά φάνηκε το κεφαλάκι σου και συ αργά ξεπρόβαλες μέσα από τα ζεστά σπάργανά της. Ήσουν τόσο μικρή, τόσο φοβισμένη, έτρεμες μέσα στα χέρια μου. Ήσουν ένας μικρός άγγελος με χάλκινα μαλλάκια και δύο ματάκια σαν της φύσης. Σε φίλησα στο μέτωπο κι εσύ έβγαλες μια πνιχτή κραυγή. Η μαμή βγήκε να δώσει τα συχαρίκια στον πατέρα σου και να πάρει το μπαχτσίσι* της. Αφού σε καθάρισα, σ' έδωκα φασκιωμένη στη μάνα σου που περίμενε καρτερικά. Άνοιξε τα χέρια της σαν μεγάλες φτερούγες και σ' έκλεισε στην αγκαλιά της. Έφερε τον μαστό της κοντά στο στοματάκι σου κι εσύ το άρπαξες χωρίς καμία δυσκολία. Ήταν τόσο τρυφερή! Με κοίταξε με μάτια γεμάτα δάκρυα και με ρώτησε:

"Δεν είναι όμορφη;"

"Είναι, κυρά μου, μοιάζει σαν μικρή νεράιδα, σαν ένα δάκρυ της βροχής που απαλύνει τις καρδιές μας", απάντησα».

Η παραμάνα την κοίταξε μειλίχια.

«Ήσουν η καινούρια ζωή, η πηγή που ήρθες στο σπίτι, η καινούρια μας ελπίδα».

Η κουβέντα της γύρισε σε γλυκό νανούρισμα, όπως εκείνα που της σιγομουρμούριζε μέχρι να την πάρει ο ύπνος. Η Ζώγια ένιωθε ακόμα μικρή μέσα στην αγκαλιά της. Γύρισε και την κοίταξε.

* φιλοδώρημα

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

«Μου λείπει…»

«Το ξεύρω, γιαβρί μ'!»

Την κουβέντα τους έκοψε η φωνή του Μενέλαου. Θα πήγαιναν στη Σμύρνη για ψώνια.

«Άιντε κυράδες μου, η άμαξα μάς περιμένει, θα κλείσουν τα μαγαζιά».

Ακολούθησε η φωνή της Ρωξάνης που προσπαθούσε να ηρεμήσει τον εκνευρισμό του.

«Τώρα, ερχόμαστε! Ζώγια κάνε γρήγορα!»

Φίλησε βιαστικά τη Βγενιώ και κατέβηκε στον κήπο. Η άμαξα ξεκίνησε και μαζί η μουρμούρα του.

«Τώρα που θα πάτε για ψώνια, ήρεμα, σεμνά. Κι εσύ Ζώγια κοντά στη μητέρα σου».

«Αμάν βρε πασά μ', μεγάλη γυναίκα είναι!» τον πρόλαβε η Ρωξάνη. Όμως ο Μενέλαος είχε μάθει να λέει πάντα την τελευταία κουβέντα.

«Άντε και ξέρω εγώ τι σου λέω, κυρά μου. Οι κουτσομπόλες πώς και πώς περιμένουν να παραστρατήσει κανένα κορίτσι για να βγάλουνε φιρμάνι σε όλη τη Σμύρνη».

Το κεφάλι της Ζώγιας άρχισε να βαραίνει. Ευτυχώς η άμαξα σταμάτησε έγκαιρα. Αφού χαιρέτησαν τον πατέρα της, η μάνα με την κόρη ξεκίνησαν πρώτα για μια βόλτα στο λιμάνι, εκεί που η προβλήτα αγκάλιαζε τις όμορφες κοπελιές με τα χαριτωμένα μακριά τους ρούχα και τα δαντελωτά ομπρελίνα τους.

Πίσω τους στέκονταν τα επιβλητικά κτίρια με τα παλιά καταστήματα στα ισόγειά τους. Τα μικρά μπαλκονάκια πρόβαλλαν ψηλά, ανέγγιχτα στον χρόνο. Λίγο πιο κάτω, βρισκόταν το μεγάλο ξενοδοχείο: Το «GRAND HOTEL KRAEMER PALACE» με τα πολλά δωμάτια και τις πολυτελείς σουίτες για τους πλούσιους τουρίστες της Σμύρνης.

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

Συνεχίζοντας τη βόλτα τους στο εσωτερικό της αγοράς, χάζευαν τις μεγάλες βιτρίνες που ήταν γεμάτες με υφάσματα, υποδήματα, καπέλα, κοσμήματα. Ο καφές αναδυόταν καβουρδισμένος από το πιο γνωστό καφεκοπτείο της πόλης. Οι μυρωδιές από το διπλανό ζαχαροπλαστείο έκαναν τους περαστικούς να σταματούν για να ψωνίσουν κανταΐφι, μπακλαβά, γαλακτομπούρεκο. Όλοι ετοιμάζονταν για το μεγάλο πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου.

Μαζί με τη μητέρα της και αφού τελείωσαν την πρόβα στης κυρίας Στέλλας –ράφτρα ζηλευτή, μεγάλη μοδίστρα της Σμύρνης, τα ρούχα της μιλούσαν επάνω στα κορμιά των σικάτων κυριών της υψηλής κοινωνίας– κατηφορίσανε στη φράγκικη αγορά, στο αρωματοπωλείο της μαντάμ Ζιζέλ. Έξυπνη γυναίκα η μαντάμ, όμορφη, γλυκομίλητη. Γνώρισε τον άντρα της όταν εκείνος πήγε στη Γαλλία για δουλειές. Παντρεύτηκαν, γύρισαν στη Σμύρνη και άνοιξαν το μεγαλύτερο αρωματοπωλείο. Η Ζώγια, μπαίνοντας μέσα, χάθηκε στις μυρωδιές του γιασεμιού, της μανόλιας, στο άρωμα της κανέλας και της λεβάντας. Ταξίδεψε για λίγα λεπτά στην ομορφιά της Ανατολής, στα χαρέμια της αραπιάς και στα όμορφα χανουμάκια, όπως της τα είχε διηγηθεί ο παππούς. Ήταν κοσμογυρισμένος ο παππούς Κλεάνθης, είχε ωραίες αναμνήσεις από εκείνον, όσες μπορούσε να θυμηθεί, γιατί τον έχασε όταν ήταν οχτώ χρονών. Και όσο εκείνη σκεφτόταν, να σου η μοίρα, έπιασε την ιδέα και άρχισε σιγά σιγά να σχεδιάζει πάνω σε ιταμίνα* την υπόλοιπη ζωή της.

«Παρακαλώ; Πώς μπορώ να σας εξυπηρετήσω;»

Η γλυκιά φωνή της μαντάμ έδιωξε το πέπλο των αναμνήσεων. Η Ζώγια ένιωσε λίγο αμήχανα για την αφηρημάδα της.

* ύφασμα για κέντημα

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

«Συγγνώμη, θέλω ένα άρωμα…» Δεν πρόλαβε να τελειώσει την πρότασή της.

«Άφησέ το σε μένα, cherie.* Θα σου κάνω ένα άρωμα από κεχριμπάρι, μυστήριο. Ζεστό, θεσπέσιο, κομψό, με μια αύρα αποπλάνησης».

Της έκλεισε το μάτι και χάθηκε πίσω στο εργαστήριο. Βγαίνοντας από το μαγαζί τους περίμενε μια "ευχάριστη" έκπληξη. Οι φωνές της κυρίας Καλλιόπης αντήχησαν σε ολόκληρη την προκυμαία:

«Κυρα-Ρωξάνη! Κυρα-Ρωξάνη!» φώναζε ενώ την πλησίαζε.

«Καλημέρα, κυρία Καλλιόπη! Τι έπαθες και φωνάζεις; Όλος ο κόσμος εμάς κοιτάει».

Η Ρωξάνη άπλωσε αυστηρά το βλέμμα πάνω της.

«Λέγε, λοιπόν, σε ακούω!»

Η Καλλιόπη καλημέρισε τη Ζώγια χαμογελώντας αχνά.

«Λοιπόν, τι συμβαίνει; Θα μου πεις;»

«Θέλω να σου μιλήσω, κυρά μου, μα όχι τώρα, όχι εδώ. Αύριο το πρωί θα σε επισκεφτώ. Να έχεις έτοιμο καφέ και να με περιμένεις».

«Όπως θέλεις. Αύριο λοιπόν!»

Μεγάλη προξενήτρα η Καλλιόπη, είχε παντρέψει τα πιο καλά παλικάρια και τις πιο όμορφες –και όχι μόνο– κοπελιές της Σμύρνης και των περιχώρων. Άξια στη δουλειά της και κουτσομπόλα από τις λίγες. Η Ρωξάνη τράβηξε την κόρη της από το χέρι όσο εκείνη κοιτούσε τη φιγούρα της προξενήτρας να χάνεται μέσα στον κόσμο.

«Άντε Ζώγια μου! Αργήσαμε, ποιος ακούει τον πατέρα σου πάλι!»

* γλυκιά μου

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

Ο πατέρας, σκέφτηκε. Πότε θα καταλάβαινε ότι δεν ήταν πια το μικρό του κοριτσάκι; Βέβαια όλα τα έκανε για το καλό της. Ποιο ήταν άραγε το καλό της; Τι τραγωδία υφαίναν οι μοίρες πάνω από την κούνια της; Τι χάδια της κεντούσαν σαν ήταν μέσα στη φασκιά της; Ένιωθε πολλές φορές να πνίγεται. Ήθελε να φύγει, να χαθεί μακριά με το φάντασμα της αγάπης που την έζωνε.

Η φωνή του τις "καλωσόρισε" μόλις έφτασαν κοντά στην άμαξα.

«Το 'πα γω, λες και δε σας ξέρω. Μην αφήνεις γυναίκες μόνες για ψώνια, πάει, έχασες τον μπουσουλά* σου! Πλέρωνε ράφτρες, πλέρωνε αρώματα, στολίδια… Πλέρωνε, πλέρωνε… νισάφι πια! Με σκάσατε μάνα και κόρη!»

Ώρες ώρες η γκρίνια του ήταν ανυπόφορη. Και μερικές φορές τον έπιανε κι η τσιγκουνιά του. Για τη Ζώγια, όμως, ήταν ο πατέρας της και χατίρι ποτέ δεν της χαλούσε.

«Έλα μωρέ πατερούλη!» τον πλησίασε τζιβελούδικα** και του έσκασε ένα γλυκό φιλί. «Μην γκρινιάζεις, έτσι είναι οι γυναίκες με τα ψώνια».

Τον κοίταξε, του έσκασε ένα χαμόγελο και του πετάρισε τα μάτια. Αυτά έκανε του πατέρα της κι εκείνος έλιωνε από αγάπη για τη μοναχοκόρη του.

«Αχ, άμα σε πιάσω εσένα, βρε μικρή! Έχεις πάντα τον τρόπο να με τουμπάρεις. Άιντε, άιντε, να φεύγουμε».

Της χάιδεψε απαλά το κεφάλι, χαμήλωσε τον τόνο της φωνής του και τις βοήθησε να ανεβούν στην άμαξα. Η μητέρα της της έκλεισε το μάτι όλο νόημα.

«Λοιπόν, κυράδες μου, ψωνίσατε ωραία πράματα;»

«Ναι, ωραία!» απάντησε με ενθουσιασμό η γυναίκα του.

* λογαριασμό
** ναζιάρικα

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

«Ειδικά τα ρούχα που ράβουμε στης Στέλλας είναι όνειρο!»

«Τι θα τα κάνετε τόσα φουστάνια; Οι ντουλάπες είναι γεμάτες από δαύτα».

«Έλα, Μενέλαε, δυο φορές τον χρόνο ραβόμαστε. Μια τα Χριστούγεννα και μια για το πανηγύρι της Παναγιάς. Ντροπή, βρε κύρη μου!»

«Εγώ ντροπή, Ρωξάνη;» Η φωνή του αγρίεψε, τα μάτια του άστραψαν. «Τι νομίζετε, μωρέ; Ότι η Παναγιά θέλει φρου φρου κι αρώματα; Άλλο και τούτο πάλι! Μωρ' ας μην έβρισκα τον αστυνόμο και τον παπα-Στέφανο στον καφενέ και θα σας έλεγα εγώ τι ψώνια θα κάνατε».

Η Ρωξάνη προσπάθησε να συνεχίσει την κουβέντα, όμως η Ζώγια την πρόλαβε τραβώντας διακριτικά την άκρη του φορέματός της. Ήταν το σύνθημα για να σταματήσει, αλλιώς είχαν πολλά ν' ακούσουν. Τα πνεύματα ηρέμησαν όταν η άμαξα έφτασε στο σπίτι. Περνώντας τη μεγάλη καγκελόπορτα ο καπετάν Μανόλης σταμάτησε μπροστά στο πλατύσκαλο. Εκεί τους περίμενε όπως πάντα η πιστή Βγενιώ με τα μαύρα μακριά της ρούχα και τη λευκή κεντητή ποδιά, εκείνη που θα φόραγε σαν θα 'ταν νοικοκυρά στο δικό της σπιτικό. Όμως η μοίρα αλλιώς της τα 'χε καμωμένα.

Νεαρή κοπέλα ήταν κι αυτή όταν στα δεκαοχτώ της της προξενέψανε τον Νικολιό. Δέκα χρόνια μεγαλύτερός της. Ήταν καλό παιδί, δουλευτάρικο και τίμιο. Είχε καλή δουλειά. Γυρνούσε με την καράμαξα και πουλούσε την πραμάτεια του. Ψιλικά, κλωστές, υφάσματα. Ήταν αγαπητός σε όλους, όμως και η Βγενιώ δεν ήταν κατώτερή του· άξια νοικοκυρά και μαγείρισσα. Την είδε ο Νικολιός, τη συμπάθησε. Ήταν γλυκιά, στρογγυλοπρόσωπη, με καθαρό λευκό δέρμα, μάγουλα πάντα ροδαλά και δυο μάτια καστανά

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

σκερτσόζικα. Τον τράβηξε η γλυκιά της συμπεριφορά, την τράβηξε η όμορφη ψυχή του. Σε δυο βδομάδες θα γίνονταν τα αρραβωνιάσματα και τον ερχόμενο Σεπτέμβρη ο γάμος. Κεντούσε η Βγενιώ τα προικιά της, έπλεκε τα σεμεδάκια της και τις εσάρπες της περιμένοντας ανυπόμονα εκείνη την ημέρα όπως όλες οι κοπέλες. Την τελευταία νύχτα έγειρε στο μαξιλάρι να ξεκουραστεί, όταν άκουσε το κλάμα του γκιόνη. Κακό σημάδι, συλλογίστηκε. *Λες να έρθουν άσχημα μαντάτα; Μα τι σκέψεις κάνω, Παναγιά μου. Άιντε, Βγενιώ, κοιμήσου. Αύριο έρχεται ο καλός σου.* Ο ύπνος την πήρε γλυκά στην αγκαλιά του και την ταξίδεψε μέχρι να έρθει το ξημέρωμα.

«Βγενιωωώ, Βγενιωωώ, μωρή Βγενιωωώ!»

Οι φωνές του τρελο-Θόδωρου την ξύπνησαν απότομα. Ο τρελο-Θόδωρος ήταν το παραπαίδι όλου του μαχαλά.* Το μυαλό του ήταν λίγο στα χαμένα, αλλά η ψυχή του σαν μικρού παιδιού, αγνή και απονήρευτη.

«Τι τρέχει, μπρε ζεβζέκη** και ξεσήκωσες πρωί πρωί ούλο τον μαχαλά;»

«Τρέχα, Βγενιώ μ', τρέχα! Κακό μεγάλο μας βρήκε! Μπρε μη με κοιτάς, ξεκουνήσου, τρέχα στο μαγαζί… Ο Νικολιός… Τρέχααα!!!»

«Τι ξεστομίζεις μωρέ, τώρα δα;» φώναζε όσο έβλεπε τον τρελο-Θόδωρο να χάνεται γνέφοντάς της με το χέρι στη στροφή του χωματόδρομου. Στον νου της ήρθε το κλάμα του γκιόνη. «Ο Νικολιός!» ψιθύρισε. Ένιωσε το αίμα της να παγώνει. Χιλιάδες σκέψεις πέρασαν από το μυαλό της. Τα πόδια της δέντρο που είχε βαθιά τις ρίζες του. Το πρόσωπό της άλλαξε, τα μάτια της σκοτείνιασαν, όπως ο ουρανός

* γειτονιά
** ανόητε, πολυλογά

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

όταν ετοιμάζει να ρίξει τη δυνατή και άχαρη μπόρα του. Η καρδιά της άρχισε να χοροπηδά μέσα στο στήθος της και μια κραυγή αγωνίας έσκισε την ηρεμία της φύσης κάνοντας τα πουλιά να σταματήσουν το γλυκό τους τραγούδι λες και κατάλαβαν το κακό που έρχεται.

Ήταν όλοι μαζεμένοι εκεί. Οι φίλοι του, οι συγγενείς του. Εχθρούς δεν είχε. Ήταν όλοι στο μαγαζί που με τόσο κόπο και ιδρώτα προσπαθούσε να στήσει, μέσα στο Καπαλί Τσαρσί,* για να πάψει να κάνει δρομολόγια. Το μοιρολόι της χαροκαμένης μάνας μαζί με τις αδερφές του ακουγόταν μονάχα, που του έπλεκαν το εγκώμιο του αποχαιρετισμού. Τον βρήκανε πλακωμένο κάτω από την άμαξα καθώς γύριζε σπίτι.

«Θέλω να τον δω! Αφήστε με να πάω κοντά του!»

Μάταια προσπαθούσαν να σταματήσουν τη Βγενιώ στην πόρτα. Όρμησε ουρλιάζοντας σαν αγρίμι. Προχώρησε με αργά βήματα προς το μέρος του. Σταμάτησε, γονάτισε και με χέρια που έτρεμαν πήρε μέσα στην αγκαλιά της το πρόσωπό του. Φίλησε τα μαλλιά του, τα ζεστά ακόμα χείλη του και τον έσφιξε τρυφερά στα πονεμένα της στήθη. Τα δάκρυά της ποτάμι, η καρδιά της ραγισμένη, η ψυχή της άδεια, η ζωή της, τα όνειρά της θρύψαλα, κομμάτια. Στύλωσε τα μάτια της ψηλά στον Θεό.

«Γιατί; Γιατιιί;»

Ένα γιατί που έμεινε αναπάντητο σε όλη την υπόλοιπη ζωή της. Έθαψε τον Νικολιό και μαζί τα όνειρά της. Έναν χρόνο μετά, από μια βαριά πνευμονία πέθανε ο πατέρας της. Δυο γυναίκες μόνες στην Κωνσταντινούπολη, δύσκολα τα έβγαζαν πέρα. Μετά τα σαράντα του πατέρα της έφυγαν για

* σκεπαστή αγορά στην Κωνσταντινούπολη

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

τη Σμύρνη. Τότε ήταν που ο Μενέλαος έμαθε για κείνες και τις πήρε βοηθούς στο σπίτι του. Δυο χρόνια αργότερα έχασε και τη μάνα της κι έμεινε μόνη, αλλά με μια καινούρια οικογένεια που την αγάπησε σαν δική της.

Η Βγενιώ μόλις τους είδε, τους καλωσόρισε.

«Καλώς τες κυράδες μου, καλώς τη μου την πέρδικα».

Η παραμάνα αγκάλιασε τρυφερά τη Ζώγια και τη φίλησε στο μέτωπο.

«Πώς ήταν τα ψώνια;»

Η φωνή του πατέρα της ακούστηκε δυνατά.

«Άντε μωρέ Βγενιώ, πες της Αννιώς να μου ψήσει έναν καϊφέ, γιατί οι αφέντρες σου με κούρασαν να τις περιμένω».

Πού να περπατούσε κιόλας ο Μενέλαος.

«Άιντε και γρήγορα!»

«Μάλιστα, αφέντη μ'!»

Η Βγενιώ κατευθύνθηκε στην κουζίνα της και η Ζώγια στην κάμαρά της. Βγήκε στο μικρό μπαλκονάκι. Το καλοκαίρι είχε μπει για τα καλά. Ακούμπησε το κορμί της στην κολόνα και χάζευε τη θάλασσα πώς λίκνιζε τα νερά της. Η παραμάνα μπήκε σιγά.

«Γιατί, μάτια μου, είσαι λυπημένη; Άνοιξέ μου την ψυχούλα σου, μίλησέ μου!»

«Στην αγορά μάς βρήκε η κυρία Καλλιόπη. Κάτι ήθελε να πει στη μητέρα, αλλά βλέποντας έμενα, σταμάτησε».

Τα φρύδια της Βγενιώς έσμιξαν. Μαύρο πέπλο σκέπασε το βλέμμα της.

«Τι θέλει πάλι αυτή η σερσέμα* και τριγυρνάει τη μάνα σου; Αχ, και να την ιδγιώ μπροστά μου τι θα τη σούρω να

* άμυαλη

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

’ξερε. Άμα κάνει και κουβαλήσει πάλι κανένα προξενιό… Αχ, Παναΐα μου, θα την επιάσω από το μαλλί και δεν ξέρω κι εγώ τι θα γένει. Τρίχα δε θα μείνει».

Ένιωσε το αίμα της να βράζει.

«Βαρέθηκα τα προξενιά. Γιατί δε μ’ αφήνουν ήσυχη;»

Τα ζεστά δάκρυα άρχισαν να πιέζουν τα μάτια της.

«Αχ, πανάθεμά τη, θα με σκάσει το κορίτσι μου. Μη σεκλετίζεσαι, κοκόνα μου, άμα τη βρω θα της τα ψάλλω ένα χεράκι».

Έβγαλε από την τσέπη της ένα λευκό μαντιλάκι και της σκούπισε τα δάκρυα.

«Αύριο το πρωί θα έρθει να μιλήσει στη μητέρα».

«Α, ναι; Καλώς να ορίσει. Θα τη στρώσω εγώ, μην ανησυχείς. Άιντε καρδούλα μου, βρέξε λίγο το προσωπάκι σου και κατέβα, σε λίγο θα φάμε. Έλα, μη σε δούνε με τα μάτια πρησμένα. Όλα καλά θα πάνε, έλα καλό μου».

Η Βγενιώ γύρισε προς την πόρτα ξεστομίζοντας άσχημα λόγια για την προξενήτρα.

Στον μεγάλο χώρο της τραπεζαρίας το μεσημεριανό γεύμα ήταν έτοιμο. Ένα μακρόστενο τραπέζι στόλιζε το κέντρο του και γύρω του οχτώ ξύλινες σκαλιστές καρέκλες. Στο πίσω μέρος του στεκόταν η παλιά κομόντα της γιαγιάς με τα όμορφα ασημικά πάνω της, προίκα της Ρωξάνης. Το χρώμα της ταπετσαρίας, φερμένης από τη χώρα του ανατέλλοντος ήλιου, έδινε μια ξεχωριστή ζεστασιά στον χώρο. Ο μεγάλος πολυέλαιος φάνταζε βασιλικός. Το λευκό κολλαριστό τραπεζομάντιλο έδειχνε το γούστο της Ρωξάνης και το μεράκι της Βγενιώς. Στην κεφαλή του τραπεζιού καθόταν ο αφέντης. Απέναντι του ο καπετάν Μανόλης. Πριν τον πάρει ο αφέντης στη δούλεψή του, ήταν χρόνια καπετάνιος κι έκανε πολλά

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

ταξίδια. Η θάλασσα όμως τον κούρασε. Όταν γύρισε στη Σμύρνη έμαθε πως ο Μενέλαος έψαχνε αμαξά. Τα μιλήσανε, τα συμφωνήσανε κι έγινε το καινούριο μέλος της οικογένειας. Δίπλα του η γυναίκα του και κοντά της η Ζώγια. Απέναντί τους η Βγενιώ με τον Παντελή, που ήταν και η αδυναμία του αφέντη, και δίπλα η Αννούλα, το πιο πρόσφατο μέλος της οικογένειας, το δεξί χέρι της Βγενιώς. Τους ήθελε όλους μαζεμένους στο τραπέζι σαν μια μεγάλη οικογένεια. Κάναν με ευλάβεια τον σταυρό τους και ξεκίνησαν τρώγοντας το νόστιμο ατζέμ πιλάφ της Βγενιώς. Η Ρωξάνη άνοιξε την κουβέντα:

«Ξέρεις, Μενέλαε, αύριο θα έρθει η κυρία Καλλιόπη, η προξενήτρα».

Σήκωσε το κεφάλι του και με μάτια που έκαιγαν πιότερο από καυτερό πιπέρι κοίταξε τη γυναίκα του. Η Ζώγια βρήκε τα μάτια της Βγενιώς και κατέβασε το βλέμμα της μέσα στο πιάτο που δεν ήθελε ν' αγγίξει.

«Μάλλον καλό γαμπρό μάς ετοιμάζει».

Μια παύση της ήταν αρκετή για να πάρουν φωτιά τα νεύρα του άντρα της.

«Δε με λες, μωρέ γυναίκα, άλλη ώρα δεν έχουμε να τα πούμε αυτά; Τούτην τη βλογημένη θα το συζητήσουμε;»

Την ώρα του φαγητού ήθελε ηρεμία. Απέφευγε τις συζητήσεις.

«Άιντε κυρά μου, τρώγε το φαΐ σου που είναι και νόστιμο και άφησέ τα αυτά για αργότερα».

Η Ρωξάνη κατέβασε το κεφάλι της προσβεβλημένη. Ο τρόπος του άντρα της ήταν απότομος. Κατάλαβε κι ο ίδιος το λάθος του και προσπάθησε να γαληνέψει τα νερά. Σήκωσε το ποτήρι του κάνοντας πρόποση:

«Άιντε στην υγειά μας κι όλα καλά ας έρθουν με την ευλογία του Θεού».

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

Σήκωσαν και οι υπόλοιποι τα ποτήρια και ευχήθηκαν. Αφού τελείωσαν το φαγητό που συνεχίστηκε με ηρεμία κι ενώ ένας ένας αποχωρούσε για τη μεσημεριανή του ξεκούραση, ο Μενέλαος στράφηκε προς τη γυναίκα του.

«Άκουσε να σου πω, Ρωξάνη». Η φωνή του έβγαινε ήρεμη. «Ξέρεις την αδυναμία που έχω στην κόρη μας. Για μένα ο λόγος της είναι επιθυμία και δεν μπορώ να της αρνηθώ. Θυμάσαι όμως το προηγούμενο προξενιό με τον δήθεν απένταρο δικηγοράκο; Μόνο οι λίρες τον ένοιαζαν. Στο κορίτσι μας σημασία δεν έδωσε».

Η Ζώγια που εκείνη την ώρα ανέβαινε τη σκάλα, γύρισε και κοίταξε τους γονείς της. Είδε τον πατέρα της να αγγίζει με τρυφερότητα τους ώμους της μητέρας της κι εκείνη με κατεβασμένο το κεφάλι μάλλον δίκιο του έδινε.

© Ζωή Οικονόμου / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΗ, Αθήνα 2014

ΣΤΟΝ ΑΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Στη Σμύρνη, τη μεγάλη ερωμένη και πλανεύτρα, στις αρχές του 20ου αιώνα, ήταν γραφτό να συναντηθούν η Ζώγια και ο Μάνος. Εκείνη μοναχοκόρη αρχοντοπούλα. Εκείνος νέος επιστήμονας. Η πρώτη συνάντηση καθοριστική. Ο έρωτας τους αναπόφευκτος. Όμως η μοίρα επεμβαίνει και ανατρέπει τα όνειρά τους.

Αγαπημένα πρόσωπα που φεύγουν από τη ζωή.
Υποσχέσεις που πρέπει να τηρηθούν.
Αναπάντητα ερωτήματα.
Κρυμμένα μυστικά.

Μια ιστορία γεμάτη ανατροπές που σε καθηλώνει. Μια κατάληξη που ως την τελευταία σελίδα φαντάζει απρόβλεπτη.

Αγάπησε με όλη τη δύναμη της ψυχής σου.
Μη φοβηθείς να έρθεις αντιμέτωπος με τη μοίρα.
Ρίσκαρε, πάλεψε, κυνήγησε τα όνειρά σου.
Στο τέλος... εσύ θα νικήσεις.

ΕΛ0005
ISBN 978-618-80819-5-6
9 786188 081956
ΕΞΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ